

МЕНТАЛИЗАЦИОННИ ДИМЕНСИИ И МЕНТАЛИЗАЦИОННИ НАРУШЕНИЯ ПРИ ЛИЦА С ЕМОЦИОНАЛНО НЕСТАБИЛНО ЛИЧНОСТОВО РАЗСТРОЙСТВО – ГРАНИЧЕН И ИМПУЛСИВЕН ТИП

Гергана ХРИСТОВА

Великотърновски Университет „Св. Св. Кирил и Методий“,
Философски факултет, Катедра Психология;
Център за Психично Здраве – Велико Търново ЕООД
БЪЛГАРИЯ, Велико Търново, ул. „Бузлуджа“ 1

h_gergana@abv.bg

Резюме. Концепцията за Ментализацията е в основата на един от доказано ефективните психотерапевтични подходи при страдащите от Емоционално нестабилно личностово разстройство (ЕНЛР). Тя разглежда уменията на личността да интерпретира поведението – собственото и на околните, като функция на психичния живот и психичните състояния на личността. Ментализацията има мултидименсионална природа, отнасяща се до четирите основни дименсии на ментализационния процес: автоматично срещу контролирано ментализиране; ментализиране на себе си срещу ментализиране на околните; ментализиране на вътрешните преживявания срещу ментализиране на външните прояви; афективно срещу когнитивно ментализиране. Балансът между полюсите на всяка дименсия е предпоставка за ефективно психосоциално функциониране на личността, докато дисбалансът може да доведе до ментализационни нарушения. Ментализационните нарушения са неефективни стилове на психично функциониране, каквито са психичната еквивалентност, телеологичният стил и престореният стил на психично функциониране. **Цел** на разработката е да представи тези аспекти на ментализацията, отнасящи се до дименсионалната ѝ природа, в опит да популяризира метода на Ментализацията като психотерапевтичен подход за лечение на лица с ЕНЛР – Импулсивен и Граничен тип. **Методът**, избран за постигане на целта, е изследването и описанието на клинични случаи, селектирани в рамките на организираната във Велико Търново психотерапевтична програма за лица с ЕНЛР. В **резултат** се разработва и прилага адаптирана за територията на България психотерапевтична програма, обогатена с ключови елементи на ментализационния подход, като един от клиничните случаи е използван за кратка илюстрация в настоящата разработка. **Принос** на програмата е популяризирането и адаптирането на ментализационния психотерапевтичен подход за условията на България. Придобитият опит сочи, че ментализационният подход демонстрира своята **приложимост** за лечението на лица с ЕНЛР в България.

Ключови думи: Ментализация; Ментализационни дименсии; Психична еквивалентност; Телеологичен стил на психично функциониране; Престорен стил на психично функциониране; Емоционално нестабилно личностово разстройство – импулсивен и граничен тип.

Статията да се цитира по следния начин:

Христова, Г. (2019). Ментализационни дименсии и ментализационни нарушения при лица с Емоционално нестабилно личностово разстройство – Граничен и Импулсивен тип. *Психологични изследвания*, Том 22, Кн. 2, 2019, 592-611. ISSN 0205-0617 (Print); ISSN 2367-9174 (Online).

© Г. Христова, 2019

Статията е постъпила през януари 2019

Приета за публикуване през юни 2019

Публикувана онлайн през август 2019

Авторът е прочел и одобрил окончателния вариант на ръкописа.